

Skromni rezultati Adenauerjeve poti v Moskvo

V sredo je bil zaključen enotedenski obisk zapadnonemškega kanclerja Adenauerja in njegovega spremstva v Moskvi, kateremu je vsa svetovna javnost pripisovala velik pomen in ga zato tudi spremljala s primernim zanimanjem. Toda poročila, ki govorijo o zapadnonemško-sovjetskih razgovorih, niso ravno najbolj primerna, delati vtis, da je bila Adenauerjeva pot kronana s posebnim uspehom. To še zlasti zato, ker je šel Adenauer v Moskvo z namenom, da bo le pod gotovimi pogoji — v prvi vrsti je šlo za vprašanje nemških internirancev v Sovjetski zvezi in za združitev Nemčije — razgovarjal o vzpostavitvi rednih odnosov med obema deželama, ki je bila prva želja na strani Rusov.

Potek razgovorov v Moskvi je pokazal, da je Adenauer v gotovih vprašanih nastopal zelo oblastno in netaktno, zaradi česar so mu Rusi tudi povedali, da s Sovjetsko zvezo ni mogoče razpravljati s stališča sile in da imajo le-tam časa dovolj za čakanje, če Zapadna Nemčija še ne bi želela ureditve medsebojnih vprašanj. Glede nemških vojnih ujetnikov v SZ so mu povedali, da se tam nahaja le še gotovo število vojnih zločincev, ki so bili zaradi posebno velikih vojnih zločinov obsojeni na daljši zapor, da pa so kljub temu pripravljene, ponovno proučiti vprašanje njih pomilostitve. Ob tej priložnosti se je moral Adenauer pustiti poučiti tudi o tem, di so drugo svetovno vojno začeli Nemci in da so ruski vojaki

izpolnjevali le svojo sveto dolžnost do sovjetskega ljudstva, ko so nadaljevali boj na nemškem ozemlju.

Rezultat moskovskih razgovorov, ki so bili več kot enkrat tik pred popolnim neuspehom, je kompromis, pri katerem so Rusi dosegli, kar so hoteli, Adenauer pa se je moral v svojih zahtevah zadovoljiti s precejšnjimi omejitvami. Sklenili so vzpostavitev rednih diplomatskih odnosov med obema državama, Rusi pa so obljubili, da bodo ponovno proučili vprašanje nemških vojnih zločincev v SZ, medtem ko so glede zopetne združitve Nemčije mnenja, da je to v prvi vrsti zadeva Nemcev samih.

Komentarji o Adenauerjevem obisku v Sovjetski zvezi so zelo različni in na eni strani skušajo nemškega kanclerja hrabriti s slavošpevi, kako »junaško« da se je zadržal v Moskvi, medtem ko mu drugi odkrito in prikrito očitajo, da je bil njegov nastop prej škodljiv kot koristen.

Kaj naj pomeni zakasnela objava obsodbe Maier-Kaibitscha?

Koroški uradni list „Kärntner Landeszeitung“ je minuli teden objavil obsodbo, ki jo je izreklo ljudsko sodišče že dne 31. oktobra 1947 proti Aloisu Maier-Kaibitschu.

Kakor znano, je bil Maier-Kaibitsch obsojen zaradi vojnih in drugih zločinov, ker se je pod nacističnim nasiljem udeleževal kot SS-Standartenführer in ker je vodilno sodeloval pri nasilnem izseljevanju in razlaščenju avstrijskih državljanov slovenske narodnosti na Koroškem. Zaradi teh zločinov ga je ljudsko sodišče obsodilo na dosmrtno ječo, postrojeno s postom 14. aprila vsakega leta.

Uradni list niti z besedico ne omenja, zakaj objavlja obsodbo šele po osmih letih. Znano pa je, da so obsojenega Maier-Kaibitscha baje iz zdravstvenih razlogov že pred daljšim časom izpustili iz zaporov. V zadnjem času pa se trdovratno širijo tudi govorice, da bo celo amnestiran. Vendar, ne glede na to, koliko resnice je na teh govoricah, bi bilo več ko čudno, če bi obsojeni vojni zločinec prejel delež pozornosti in skrbi svobodne demokratične države, kakor pa slovenski izseljenci kot neposredne žrtve njegovega nasilja dokončne poprave prizadejane škode in pa vse naše ljudstvo vsaj vseh onih pravic, ki so mu zajamčene v državni pogodbi.

Kako je v resnici z vprašanjem slovenske gimnazije

V zadnjem času se je mnogo podtalno šušljalo o nekem temnem naklepu šolskih oblasti, da bi onemogočile ustanovitev slovenske srednje šole. Pripovedovalo se je, da je sam predsednik tako imenovane ga Narodnega sveta izvedel »iz zanesljivih virov«, da hočejo že letos ustanoviti slovensko gimnazijo kar z vsemi osmimi razredi in v to enostavno dekretirati vse dijake s slovenskim maternim jezikom iz drugih srednjih šol na Koroškem. Takih študentov da je baje 130. To je vsebina šušljanja, ki je prej škodljivo kakor koristno.

Resnica v tej zadevi pa je tale: Dne 1. septembra je poklical gospod deželni glavar Ferdinand Wedenig tov dr. Francija Zwitterja in gospoda prof. dr. Tischlerja na razgovor. Ob tej priložnosti je ob navzočnosti deželnega inšpektorja za srednje šole gospoda dr. Arnolda sporočil, da je prišel od ministrstva za pouk ministerialni odlok z naslednjo vsebino: Koroška deželna vlada naj prouči, kakšne so možnosti za slovensko srednjo šolo. Ugotovi naj se, ali je zadostno število učencev, da bi se že letos otvorila osemrazredna šola, ali je bolj pametno, da se prične s prvim letnikom in se naj šola potem polagoma izgrajuje. Nadalje vprašuje ministrstvo za pouk, kakšne so možnosti, da bi se šola lahko prostorno nastanila.

Po poročilu g. deželnega nadzornika za srednje šole o rezultatih njegovih tozadevnih poizvedovanj je prosil g. deželni glavar tudi navzoča slovenska predstavnikinja za njuno mnenje. G. dr. Tischler je k temu zavzel stališče, da je začetek z osmimi razredi nemogoč in da je treba za začetek temeljitih priprav in zaradi tega predlaga, da naj bi se odprla »dvojezična« srednja šola šele začetkom prihodnjega šolskega leta, in sicer takoj z dvema razredoma, ker po njegovem mnenju prej otvoritve tudi tehnično ni mogoče izvesti. Dekretirala pa naj bi se šola že takoj in naj bi se določil tudi nekdo, ki odgovarja za vse priprave.

Po vprašanju, ali ne bi bilo mogoče že letos začeti vsaj z enim razredom, in odgovoru, da bi bilo to sicer teoretično mogoče, tehnično pa skoraj neizvedljivo, se je predsednik Slovenske prosvetne zveze pravtako izjavil za pričetek šole prihodnje leto in za takojšnje dekretiranje slovenske srednje šole. Kako naj bi izgledala ta srednja šola, ministrstvo za pouk v svojem odloku sploh ni vprašalo. Zaradi tega predsednik SPZ k vprašanju jezikovne ureditve in tipa šole tudi ni zavzel stališča.

Glede prostorov je izjavil dr. Tischler, da ima pooblastilo, da lahko predlaga v imenu Mohorjeve družbe dograditev tret-

jega nadstropja v Mohorjevi hiši na Viktringer Ringu ali pa nakup hotela Haimlinger po državi. Kakor znano, je ta hotel tudi last Mohorjeve družbe, ki bi pa po pogodbi iz leta 1936 moral preiti v last Celjske Mohorjeve družbe. Naslednji politični in vojni dogodki izvedbe te pogodbe niso dovolili, danes pa celovška Mohorjeva družba noče nič več slišati o nekdanji pogodbi.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze je izjavil, da takoj ne more predlagati nobene stavbe, da pa je po njegovem mnenju hotel Haimlinger absolutno nepripraven za šolo, on da bo po razgovoru s pristojnimi činitelji pozneje podal event. tozadevni predlog. Pozneje je tudi predlagal za začasno rešitev eventuelno dogradnjo drugega nadstropja na Dijaški dom v Tarviserstr., ki je last Slovenskega šolskega društva in bi bil zaradi krasne sončne lege posebno primeren. V ostalem je bil tudi on mnenja, da bi bila najboljša rešitev izgradnja nove šole, kar je predlagal sam gospod deželni glavar.

Iz tega sledi, da je ministrstvo za pouk sedaj, ko to zahteva tudi državna pogodba, končno le pripravljeno ugoditi dolgotrajni zahtevi Slovenske prosvetne zveze po ustanovitvi posebne slovenske srednje šole.

O istem odloku ministrstva za pouk je, kakor je razvidno iz uradnega lista — g. deželni glavar poročal tudi na seji koroške deželne vlade.

Je zakonita pravica za sodišče šikana?

Slovenščina je uradni jezik. Tako določa državna pogodba. Njeno tozadevno besedilo je znano že najmanj šest let. Štiri mesece je že preteklo, odkar so pogodbo na Dunaju slovesno podpisali. Poldrugi mesec je od tega, odkar je bila ratificirana, uradno razglašena in s tem zakonito uveljavljena v naši državi. In vendar se pri celovškem sodišču, kakor izgleda, v vsem tem času še niso sprijaznili z dejstvom, še manj pa se pripravili na to, da je slovenščina enakopravna. Pirmir, ki se je dogodil minuli teden, je vsekakor značilen.

Celovško sodišče je pozvalo našega odgovornega urednika na obravnavo v tiskovni zadevi. Tožnik je šentjakovski župnik Karicelj, ki se čuti razžaljenega zaradi našega članka »Komu naj koristi kaj takega?«. Dasi po jeziku in rodu Slovenec, je seve le njegova zadeva, če se je — morda ordinariatu ali komu drugemu na ljubo — odpovedal v državni pogodbi za zajamčeni pravici do uporabe slovenščine kot uradnega jezika, ko je vložil tožbo v nemščini po celovškem odvetniku, ki ne zna slovensko. Naš urednik se

tu ne gre za znanje jezikov, marveč za zakonito pravico do zagovora v slovenskem jeziku, je sodnik priznal, da se še ni ukvarjal s predpisi državne pogodbe in da mu še ni čisto jasno, kako je glede jezika. Ker pa znate tudi nemško — je dejal — je vaša zahteva šikana (v Kleine Zeitung smo brali: provokacija!) in vas bo stalo samo 200 šilingov več, če bo obravnava preložena. (Mar ni nekam čudno, če sodnik že pred obravnavo ve, kdo bo obsojen na plačilo stroškov procesa?)

Ob takem zadržanju sodnika mu je naš urednik povedal, da ga vsled neznanja slovenščine odklanja in da zahteva sodnika, ki bo sposoben obravnavati v slovenskem jeziku. In sodniku ni preostalo drugega kot preložitev obravnave za nedoločen čas.

Tudi župnikov advokat — mlada in brhka celovška odvetnica — je pokazala med obravnavo svojstvene pojme o pravnih vprašanjih. Povprečni juristi navadno vedo, da morajo biti pred zakoni in sodišči vsi državljani enaki. Župnikova od-

(Nadaljevanje na 8. strani)

V polno zasedeni dvorani delavske zbornice v Celovcu so prejšnji četrtek delegati in gostje na izrednem občnem zboru soglasno odobrili osnutek zahtev ZSO. Občni zbor je poveril izvršnemu odboru nalogo, da na podlagi rezultatov javne diskusije in dodatnih predlogov občnega zbora izpopolni besedilo osnutka in ga pred predajo vladi predloži v pregled in potrditev upravnemu in nadzornemu odboru ZSO. Predstavniki vseh v ZSO vključenih slovenskih organizacij so enodušno in odločno zavrnili in obsodili škodljive poskuse šovinističnih krogov, ki skušajo razdvajati naše ljudstvo, ter z občnega zbora pozvali vse koroške Slovence, naj se brez razlike političnih ali svetovnonazorskih pogledov skupno in enotno zastavijo za svoje v državni pogodbi zajamčene demokratične, narodnostne in človečanske pravice.

Študija UNESCA o nacizmu

V začetku maja je bila sočasno objavljena v Veliki Britaniji in Ameriki nova študija o vzrokih in tehniki nacizma pod naslovom: »Tretji rajh«. Ta študija je rezultat resolucije, ki je bila sprejeta na generalni konferenci UNESCA leta 1948 v Beyrutu. V tej resoluciji so zahtevali, da se izdela poročilo znanih strokovnjakov o metodah in proceduri fašistične in nacistične propagande neposredno pred drugo svetovno vojno. V resoluciji je rečeno tudi naslednje: »To bi moralo pomagati in omogočiti indentificiranje podobnih gibanj v bodočnosti od prvih kali njihovega nastanka; zaključke o tem bi bilo treba objaviti vsemu svetu.« Na zahtevo generalnega direktorja UNESCA je bila študija napisana v mednarodnem svetu za filozofijo in humanistične vede, ki je bil ustanovljen 1949. leta v okviru UNESCA. Pri pisanju študije je sodelovalo sedemindvajset znanih zgodovinarjev iz Francije, Nemčije, ZDA, Velike Britanije, Belgije in Holandske.

Mednarodna grafična razstava tudi v Mariboru

V juliju tega leta je bila v Ljubljani zelo obsežna I. mednarodna grafična razstava, ki je med občinstvom vzbudila mnogo pozornosti in privabila tudi mnogo tujcev, ki so se ta čas mudili v Jugoslaviji. 4. septembra pa je bila otvoritev I. mednarodne grafične razstave tudi v Mariboru. Ta grafična razstava je sicer manj obsežna, a zaradi tega nič manj pomembna kot razstava v Ljubljani.

Razstava je prišla v Maribor iz Švice. Na njej so najbolj zastopani švicarski umetniki, ki so se jim priključili še drugi umetniki, največ Francozov. Razen tega bo razstavljenih deset holandskih in osem ameriških listov. Temu razstavnemu materialu je beograjski grafični kolektiv ARTA priključil še petnajst izbranih listov iz Jugoslavije.

Smučarsko koč so odprli

Saj bi lahko stala taka koč nazadnje kjerkoli, denimo v Švicarskih Alpah, v Dolomitih, pod vrhom Jepe ali Obirja, in vendar je reč s Smučarsko koč Raven v Mežiški dolini povsem drugačna, posebna. Mislim na gradnjo in dograditev koč. Kar ji daje pečat posebnosti, monumentalnosti, je to, da so jo ljudje postavili večidel s prostovoljnim delom. Pravi ljudje. Pač vsakdo, ki ljubi planinski svet, šport na smučih ali z vrvjo, telovadci, delavci, tehniki itd. itd.

Obrnil sem se na dve, tri osebnosti in hotel zvedeti, kako je zadelj arhitekta, kdo je napravil načrte, kdo vodil gradnjo, koliko vse skupaj stane itd. Pa sem ostal praznih rok. Udarniških ur še niso imeli seštetih, kar pa zadeva načrte, je reč še bolj zamotana. Direktor Klančnik da je pomagal pri načrtih tov. Mahiotiju in drugi izvedenci — planinci da so povedali svoje. Tako torej: beseda je dala besedo in z njo duha, volje, dela, skupinskega in drobne.

To je tovariška samopomoč, tista posebnost, ki vlija tuicu spoštovanje do tamkajšnjih ljudi. »Kočo bomo zidali«, »kočo zidamo«, »kočo smo že dogotovili« tako govore Ravnjani in to je značilno za lepega duha, ki veje po vsej dolini.

Da bi zdaj razgrinjal pred bralci vse vtise, ki sem jih nabral pod Uršljo goro? Ne, naj poskrbi kar sam za to, naj pogleda tja osebno. V kratkem bodo dogotovili avtobusno cesto do Koče, pač za tiste, ki sta jih bencin in asfalt pokvarila, da ne marajo več za enouren sprehod po gozdni poti. Pa bo videl s svojimi očmi to, kar človek z besedami le težko ponazori: do zadnjih odtenkov premišljeno estetiko zunanje in notranje arhitekture, z dobrim okusom izdelano kamnito pro-

čelje, hodnik, ki spominja na prelepe ziljske hankiče, čudovito opremo gostilniških prostorov, ki se ravna po modernem načelu: svetlo, prostorno, enostavno — lepo; videl bo naravno, moderno pohištvo, smotrnost razdeljenih barv, ki božajo gostovo oko, umetniške slike znega slovenskega slikarja Godca Franceta (mimogrede povedano: izdelal je tri take prostovoljno za Smučarsko koč in s tem dal kot Ljubljančan vzgled domačinom, kako je treba za turizem v domačem kraju tudi žrtvovati), videl bo okusno urejene planinske sobe s toplo in hladno vodo, s kopalnico in telefonom.

Z Rimskim vrelcem v Kotljah, s Poštarskim domom blizu Sel (otvorili so ga prav tako letos) in s Smučarsko koč so pridobila nedrja Uršlje gore, kakor je mogoče presoditi že zdaj, veliko: mednarodne smučarske tekme se bodo nemoteno lahko vršile le-tam vsako zimo; z žično vzpenjačo, ki jo imajo Ravnjani še v mislih, se bo razvil tam zimski šport do neslutene višine. Hribolazce, zlasti še tuje, bo Uršlja gora privlačevala bolj kot katerikoli vrh v Karavankah. Pritok tujcev, posebno iz Avstrije, se bo razširil. Ravenski delavec in intelektualca bosta našla po trudapolnem tednu tam prijeten weekend, oddih.

Ko je ob otvoritvi koč 11. t. m. pozdravil domačine tudi predstavnik naše-

ga Slovenskega planinskega društva iz Celovca, je med drugim dejal: »Čestitam vam k uspehu. Vaša koč je brez dvoma najlepša med sedanjimi v Karavankah.«

Kdor bo šel tja in jo pogledal, bo z njim istih misli.

P. A.

NOVE KNJIGE

Thomas Hardy: »Temno srce«

Cankarjeva založba v Ljubljani je junija meseca izdala Thomas Hardyjev roman »Temno srce«, ki ga je v slovenščino prevedla Mira Miheličeva. Knjiga obsega 496 strani, za okusno opremo je poskrbel inž. Tone Bitenc.

V tem romanu nas pisatelj Thomas Hardy seznanja z Judom Fawleyem, ubogim dečkom brez staršev, ki živi pri samski teti na kmetih in hrepeni po znanju. Z izredno vztrajnostjo se sam nauči grščine in latinščine in prebira dela klasikov, razvažja kruh in upa, da se bo povzpela na vseučilišče. Ker pa ve, da bo za študij potreboval denar, se uči za kamnoseka, da bo tako imel poklic in zaslužil za študij potrebni denar. Neizkušenega zapelje zivita Arabela, da se še mlad z njo poroči. Kmalu ga žena zapusti in Jud se poln upanja napoti v Christminster. Tu se spozna s svojo sestrično Sue, v katero se zaljubi, a ji svoje ljubezni ne razodene. Toda ona čuti zanj več kot naklonjenost in se zato z njim pogosteje sestaja. Ni pa prepričana, če ga ljubi. Po raznih zapletljajih se poroči z osemnajst let starejšim učiteljem, do katerega ne čuti prav nobene ljubezni. Od moža naposled zbeži k Judu, s katerim ima dva otroka.

Okrog te zgodbe niza Hardy svoja razmišljanja o ljubezni, zakonu in odnosih med ljudmi. Čeprav si prizadeva, da bi junaki govorili s svojim jezikom, je pogosto čutiti v njihovi besedi pisatelja, kako debatira o življenju, kako se trudi, da bi ga pokazal v vsej njegovi raznolikosti. Z željo, da ne bi prešel tega okvira, se je omejil na zelo majhen krog ljudi, ki so dovolj jasno orisani, da so nam razumljivi. Včasih nas zmoti preveč shematična zgodba, ki sili junake v danem trenutku v prav tako srečanja in zaplete, ki omogočajo, da pisatelj pove svoje mnenje do konca.

Kljub slabostim, ki zadevajo v glavnem pisateljsko tehniko, ki nam je že močno odmaknjena, naletimo v romanu »Temno srce« na mesta, ki nas prevzamejo. Hardy nam je povedal marsikaj o življenju, ki ga bomo z branjem tega njegovega dela bolje razumeli.

»Na mejniku dveh svetov«

Primorska založba »Lipa« je izdala zbirko črtic Ivana Vovka pod naslovom »Na mejniku dveh svetov«. Knjigo je uredil in napisal uvod Albreht Širok. Opremil pa jo je Milan Arnež. To knjigo je primorska založba »Lipa« izdala v okviru svojega večletnega načrta, da izda več del manj znanih primorskih pisateljev.

Sestanek slavistov v Rimu

Mednarodna komisija za slavistična vprašanja je priredila začetkom septembra v Rimu sestanek, katerega se je udeležilo več slavistov iz raznih dežel. Na tem sestanku je bilo podanih več referatov na teme »Družba in nastanek književnega jezika pri slovanskih narodih« in »Pojmovanje kritike v literarni zgodovini slovanskih narodov.«

Nekaj slikovnih utrinkov s »Podjunskega dneva«

Kljub dežju so se Podjuncani zbirali v Šmihelu, da si ogledajo parado kmečkega dela — Na poučni razstavi je Slovenska kmečka zveza v slikah in nazornih številčnih pregledih pokazala svojo dejavnost — Skupina za skupino so ljudje z zanimanjem primerjali ureditev in donos zastarele in moderne kmetije — Na zaključni prosvetni prireditvi v Šerčerjevi dvorani so peli moški zbori iz pliberške okolice, iz Železne Kaple in št. Vida narodne in umetne pesmi.

KOLEDAR

Petek, 16. september: Ljudmila
Sobota, 17. september: Lambert
Nedelja, 18. september: Jožef K.
Ponedeljek, 19. september: Januarij
Torek, 20. september: Evstahij
Sreda, 21. september: Matej
Četrtek, 22. september: Tomaž

Bilčovs

Žalostno so prvega tega meseca zapeli zvonovi, ko so oznanjali našemu okolju in še preko njega tja doli v Rož otožno vest, da je preminul eden izmed kremenitih mož naše bilčovske občine, Janez Miškulin, p. d. Marnik v Kajzazah. Pred par leti je bil zadet od strele, katera mu je preluknjala njegov nož v žepu, mu ožgala celo nogo in končno še divjala po sobi ter si nato napravila pot skozi zid in se nato izgubila na prosto. Dalj časa je moral ostati v bolnici, kjer je kljub silnim bolečinam preстал vse in se vrnil vsaj na videz ozdravljen domov. Vendar posledice tega nesrečnega dogodka so mu pa le ostale. Ni bil več tako zdrav in končno ga je zopet bolezen vrgla na bolniško posteljo, iz katere ni več vstal.

Kdor koli je rajnega Marnikovega očeta poznal, je vedel, da je to mož odločnosti, ki se kot skala ne premakne. Skozi vse viharje življenja je ostal to, kar sta mu oče in mati vsadila v srce. V nobenih okoliščinah ni skrival svojega prepričanja, odločno je zagovarjal svoje slovensko narodno prepričanje. Ni nikoli bil potuhnjenc ali omahljivec, četudi dostikrat to ni bilo lahko, ampak vsakemu je jasno in odločno povedal svoje naziranje in prepričanje v obraz. Že v habsburški monarhiji, ko je služil svoj vojaški rok, ni skrival, da je Slovenec in je kljub temu postal podoficir in v prvi svetovni vojni narednik.

Po letu 1920 je bil izvoljen v občinski in šolski odbor naše občine. Brezkompromisno je tam zastopal našo domačo besedo in naše zahteve. Če je on nastopil za kako našo zahtevo, je vsak nasprotnik že vedel, da on ne odstopi niti za las od svojega stališča. Res, bil je to mož značaja, kakor jih je danes malo med nami. Od ustanovitve naše požarne brambe leta 1906 je bil dolgo vrsto let njen aktivni in do smrti njen podporni član.

Rad je tudi prebiral naše časopise in knjige. Slovenski vestnik ga je štel vsa leta za svojega naročnika. Prav posebno mu je bila pri srcu naša pesem. Sam je rad prepeval in ni je bilo naše prireditve, da je ne bi bil obiskal. Kratko, bil je značaj, ki zasluži, da ga ohranimo v trajnem spominu. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala izredno velika množica žalnih gostov. Zadnjo čast so mu izkazali tudi požarna bramba in naši pevci z žalno poslovlilno pesmijo. Naj bo slava njegovemu spominu!

Kotmara ves

Nedavno smo nepričakovano zvedeli, da se je Marinjakov prvi sin Miran poročil in si za življenjsko družico izbral Eriko Lerchbaumer, bolničarko v deželni bolnišnici v Celovcu. Ker sta mlada poročenca že storila ta svoj korak, iskreno čestitamo!

Lepi so bili dnevi na pliberškem sejmu na travniku

Pliberški letni sejem na travniku se je letos odigral ob najlepšem vremenu, kakršnega si ugodnejšega niso mogli želeli številni podjetniki, ki so računali v teh kratkih dveh dneh na izkupiček in dobičke. Sejmski prostor je bil bogato zaseden s stojnicami in utami, kjer so trgovci in kramarji razpoložili najpestrejšje blago, pliberški gostilničarji so odprli svoje pivnice, velik del sejmišča pa je bil zabavni park. Mnogo prostora je zavzela stroka kmetijskih strojev in avtomobilov.

Promet na sejmu je bil nad vse živahen. Že v soboto zvečer se je trlo mnogo ljudi po sejmišču, ker gostinski obrati so že poslovali. Sobotni večer so izkoristili najbolj pliberški trgovski in obrtni ljudje, ker so bili naslednja dva dneva zaposleni.

V nedeljo, ki se je kopala vsa v pozno-poletnem soncu, so vse poti iz bližnje in

Po naši zemlji

Tak je slovenski pouk v Lepeni

V Lepeni pri Železni Kapli gradijo novo šolsko poslopje. Domačini se veselijo, ko vidijo, da bo nova šola kmalu dograjena. Stara namreč že dolgo ne ustreza več sodobnim potrebam in zahtevam, zato je bil skrajni čas, da se popravijo grehi preteklosti. Pri postavitvi nove šole gre vsa hvala prizadevnemu županu, pa tudi ostalim oblastem. Lepenci žele težko čakajo dneva, ko bodo dela na novi šoli končana in ko bodo njihovi otroci prvič prestopili prag modernega poslopja, na katerem bo dvojezičen napis, kot je bil že doslej in kot je v členu 7 državne pogodbe predvideno za vsa javna poslopja na našem ozemlju!

Toda ni še vse v redu, če ima šola samo lepe prostore in čedno zunanost. Še večjega pomena je, kaj se v šoli dogaja in kako učitelj izpolnjuje svoje dolžnosti. V tem oziru pa bo treba v Lepeni temeljite izpremembe. Od našega sotrudnika imamo namreč zanesljive in z neovrgljivimi dokazi podprte podatke, ki mečejo kaj čudno luč na zadržanje sedanjega učitelja Sattmanna. Naš sotrudnik nam v tej zvezi piše med drugim:

Gospod učitelj Sattmann naj ne misli, da bo mogel še zanaprej tako poučevati kot doslej. Svetovali bi mu, da prebere uredbo o dvojezičnih šolah, še posebej pa urnik, ki je za to, da se ga drži. Škandal je, kako je do zdaj g. Sattmann izpolnjeval svoje dolžnosti in preziral urnik. Naš šolski okoliš je čisto slovenski. Če je ta

gospod mnenja, da mu zakona ni treba upoštevati, se hudo moti. Po zakonu je prva tri leta vsaj polovica pouka v slovenskem jeziku, v 4. šolskem letu so štiri ure, zatem pa tri ure tedensko odmerjene slovenščini.

Kako pa je predpise izvajal imenovani učitelj? Za primer navajam peto šolsko stopnjo, ki ima na teden tri ure slovenščine. Učenci so v celem šolskem letu — v desetih mesecih — v slovenskem jeziku napisali slabih deset strani! In za to delo — v enem mesecu eno stran — je dobil doslej ta »učitelj« mesečno nad 400 šilingov doklade, v celem letu torej skoro 5.000 šilingov!

Svetujemo pristojni oblasti, da zahteva denar nazaj, »odličnega« učitelja pa pošlje kam v gorovje Zgornje Koroške. Če ga pa misli kljub vsemu pustiti pri nas, naj ga nadzornik najmanj enkrat mesečno temeljito inšpicira. Čudimo se, kako je mogel gospod nadzornik popolnoma nezadosten slovenski pouk prezreti, kajti če bi bil vzel samo en zvezek v roke, bi moral ugotoviti, da tu nekaj ni v redu. Iz zvezkov je razvidno, da jih učitelj sploh ni popravil. In da se ne bi mogel izgovarjati, da je v slovenskih urah čital ali gojil govorne vaje, je treba opozoriti na to, da v sodobnem pouku ne bi smelo biti ure, v kateri se ne bi nekaj napisalo. Slovenski zvezki iz Lepene pa vsebujejo samo: 24. 9. prosti spis »Na paši«, 15. 10. par vrst »O samostalniku«, 16. 10. doma-

Peco in na samo mogočno starodavno Peco. Okoli hišice je nasadil že vrsto mladega sadja, gotovo pa bo postavil še uljnjak, ker Pavle z velikim razumevanjem in ljubeznijo goji tudi panogo čebelarstva.

Strahotna železniška nesreča na Koroškem

Minulo nedeljo se je pričel znani sejem v St. Vidu na Glini. Proti večeru se je mnogo ljudi iz okolice Feldkirchna odpeljalo z rednim osebnim vlakom proti domu. Ta osebni vlak bi se moral v St. Martinu-Sittichu križati s tovornim vlakom. Proga je enotirna in prometni uradnik v St. Martinu-Sittichu je dal kretničarju naročilo, naj ustavi tovorni vlak na postaji. Kretničar Ehrlich pa odredbe prometnega uradnika ni izvedel in primerila se je doslej na Koroškem najgrozotejša železniška nesreča. Ker signalna ročica ni kazala na »stoj«, strojevodja tovornega vlaka ni ustavil, marveč je vozil dalje skozi postajo.

V istem času se je bližal iz St. Vida osebni vlak s smejočimi se in razigranimi potniki, ki so se vračali s sejma. Niso slutili, kaj jih čaka v prihodnjem trenutku. Približno kilometer od St. Martina-Sitticha sta vlaka na malem nepreglednem ovinku trčila z vso silo skupaj. Osebni vlak je vozil z brzino 60 kilometrov, tovorni pa 30 kilometrov na uro. Sunek je bil strašen, tresk se je slišal daleč naokoli. V naslednjem trenutku po dogodku pa se je nutil grozoten prizor. Trije osebni vagoni so se zatakneli med seboj ter se razbili, eden od teh je bil popolnoma zdrobljen. Iz razvalin so se od vsepovsod slišali obupni klici ponesrečen-

cev, ki so bili stisnjeni med razbite dele vagonov.

Pri nesreči je zgubilo osem ljudi življenja, 42 oseb pa je bilo poškodovanih, mnogo izmed teh težko in je eden pozneje umrl v bolnišnici. Potniki, ki so ostali nepoškodovani, so nemudoma pričeli z reševanjem, ki pa je bilo silno otežkočeno. Kmalu so prispeli iz Feldkirchna, St. Vida, Beljaka in drugod pomožni vlaki in rešilni avtomobili na pomoč. Prispeli so vsi orožniški uradniki in okoliške požarne brambe. Ranjeni in mrtvi so bili stisnjeni med razbite dele vagonov in šele ob 23. uri je uspelo, da so zadnjega mrtveca potegnili izpod ruševin. Med razvaline stisnjeni ranjenci so strašno trpeli in obupno vpili. Po nesreči so se odigravale tragične in pretresljive scene.

Na kraj nesreče sta prispela tudi namestnik deželnega glavarja Krassnig in generalni direktor zveznih železnic.

Kretničarja Ehrlicha, ki je že pri zaslišavanju izjavil »jaz sem kriv« so odgnali v preiskovalni zapor. Kakor pravijo poročila, je kretničar prejšnjo noč popival v Feldkirchnu ter se šele zjutraj vrnil in nastopil službo. Domnevajo, da je bil železničar, ki ima na vesti nepopisno katastrofo, zaradi prečute noči in zaužitega alkohola fizično izčrpan ter je brezbrizno sledil dogajanjem na progi in tako zagrešil usodepolno nesrečo.

Ogromna množica ljudi se je v torek poslovila od smrtnih žrtev nesreče. Devet rakev je bilo položenih na mrtvaškem odru v šoli v Feldkirchnu. Pri poslovlilni slovesnosti sta bila med množico navzoča generalni direktor zveznih železnic dr. Schantl in namestnik deželnega glavarja Krassnig ter mnogo drugih predstavnikov javnega življenja. Generalni direktor zveznih železnic je v svojem govoru orisal pretresljivi dogodek, ki je ta dan priklinal toliko ljudi. Težko prizadetim žalostnim svojcem smrtno ponesrečenih je izrekel tudi sožalje ministra za promet in podzavljene obrate Waldbrunnerja ter jim zagotovil finančno pomoč. Med drugim je tudi dejal, da je eden izmed železniških uslužbencev v preiskovalnem zaporu, toda ne pozabimo, da je tudi ta samo človek, ljudje pa niso nezmotljivi. Žalostni dogodek pa je resen opomin vsem železničarjem pri izvajanju njihove odgovorne službe.

Sožalne besede je spregovoril v zastopstvu odsotnega deželnega glavarja namestnik Krassnig in izrazil sožalje v imenu dežele. Nato pa so rakeve z mrtvimi odpeljali v njih domače kraje, kjer so jih položili v grobove.

Velemesto se pogreza

Mexico City ima tri in pol milijona prebivalcev in vsi že precej dolgo vedo, da se njihovo mesto pogreza. Ljudje so se polagoma navadili misliti na to. Zdaj so strokovnjaki izračunali, da bo treba poslovno središče mesta izprazniti že v prihodnjih tridesetih letih. Merjenja so namreč pokazala, da se pogrezne središče mesta letno najmanj za 30 do 45 cm, ker rečna struga, v kateri so zgradili središče tega velikega mesta, ne more več kljubovati težini velikanskih stavb, ki so bile zgrajene v zadnjih desetih letih.

Najprej so mislili, da je vzrok pogrezanja mesta stalni odtok talne vode v velikanskih količinah. Potem so skušali zgraditi pod mestom plavajoče temelje, in sicer tako, da so ponovno napeljali v rečno strugo vodo, da bi se tla spet »napela«. S temi poizkusi pa niso dosegli zaželene uspeha. Tla so se še zmeraj pogrezala. Na mnogih poslopjih sredi mesta so nastale velike razpoke, ki so se čedalje večale. Nekateri starejši hiše so se začele celo nagibati. Mnoge so sedaj že podobne poševnemu stolpu v Pizi.

Edini izhod bo menda res samo v izpraznitvi središča mesta. Pristojne oblasti

so že začele s širokopoteznimi načrti. Okrog mestnega središča nameravajo zgraditi v krogu nove okraje. Tam so tla vulkanskega izvora in bodo po mnenju strokovnjakov vzdržala sleherno obtežitev, pa naj nastanejo še tako velikanske stavbe, kot so visoki nebotičniki. V tridesetih letih naj bi nastalo na tem področju deset predmestij po 50.000 prebival-

cev, kolikor jih ima sedaj središče tega milijonskega mesta. Arhitekti so že pripravili načrte za gradnjo desetih novih predmestij. Zgradili jih bodo v skladu s sodobnimi potrebami mestnih naselij in življenja v mestu. Nova predmestja bodo povezana s širokimi avtomobilskimi cestami. Mexico City bo potem velikansko obročno naselje s praznim središčem.

Snežnica se zbira v umetnih jezerih

Nedavno so v Avstraliji spustili v pogon veliko hidrocentralo, katere turbine poganja snežnica, zajezena v velikih umetnih jezerih. Avstralija je kontinent, ki ima zelo malo rek in so na goli površini tega velikega kontinenta tudi padavine zelo redke. V nekaterih krajih po tri leta ne pade niti kapljice dežja. Zaradi suše in žeje pogosto poginejo cele črede ovac (čež milijon). V Avstraliji pade tudi manj snega kot na katerem koli drugem kontinentu. Samo na dveh večjih planinah v južnem delu kontinenta je sneg pogostejši, nekaj snega pade v Tasmaniji, a okoli 90 odstotkov površine zemlje nikdar ne vidi snega in ledu.

Zaradi pomanjkanja vode je dobivala Avstralija električno energijo iz kaloričnih central, ki so zelo drage in katerih zmožljivost ne more zadovoljiti potreb vse razvite industrije. Da bi le malo ublažila to pomanjkanje, je vlada leta 1949 s pomočjo nekega strokovnjaka pripravila edinstven načrt, s katerim namerava v razdobju desetih let na Snowy Mountain (Snežni planini) v Novem južnem Walesu na 1500 metrov nadmorske višine zgraditi okrog deset večjih hidrocentral, katerih agregati bodo proizvajali, ko bodo dovršeni, letno čez dva milijona kilovatnih ur električne energije.

Štiri velika umetna jezera in nekoliko manjših bodo vsebovala 5,420.250.000.000 kubič. metrov vode, ki se bo poleti zbirala iz raztopljenega snega. Ta voda bo padala na turbine skozi predor, dolg 183 km, iz višine 2300 metrov. Važnost, ki jo pripisujejo temu gigantskemu pro-

jektu, lahko ocenimo po obsežnosti del: po gradnji visokih jezov, izkopu dolgega predora skozi nekoliko planin, kakor tudi po ogromnih vsotah denarja, ki je vložen v to podjetje.

Prva hidrocentrala je že gotova in v pogonu. Gradila jo je neka norveška tvrdka. Zmogljivost te centrale je 160.000 kilovatnih ur.

Vodo, ki jo tako zbira v umetnih jezerih, bodo uporabljali tudi za namakanje okoliških suhih krajev in bodo na ta način pridobili veliko plodne zemlje, kar bo koristilo tudi poljedelstvu.

Dvomotorno letalo pristalo na morju

Dvomotorno angleško potniško letalo je letelo v začetku septembra z otoka Jersey v Rokavskem prelivu proti Angliji. Nenadoma je en motor odpovedal. Pilot je skušal z drugim motorjem doseči angleško obalo. Tedaj pa mu je odpovedal še drugi motor. Pilot je izstrelil signalno raketo, začel dajati signale SOS (mednarodni klic na pomoč) in se začel spuščati v bližino ladje, ki je bila zasidrana blizu obale. Ta ladja ne plove po morju, pač pa služi za svetilnik. Letalo, v katerem se je nahajalo 28 potnikov, je pristalo na mirnem morju. V 20-tih minutah so vse te potnike prepeljali na to ladjo in je pilot poskrbel, da so prepeljali tja tudi vsi prtljago. Naposled je privezal še letalo za čoln in ga pustil odpeljati k obali.

Del zemeljske površine, posnet z višine 160 km

Na sliki AND vidimo tri milijone kvadratnih kilometrov zemeljske površine, ki je bila posneta iz 160 kilometrov višine. Posebno 16-milimetersko fotografsko kamero so izstrelili v to višino s posebno raketo ameriške mornarice. Celot-

trov. Tudi ob tej priliki je samodejna fotokamera vdelana v omenjeno raketo posnela del zemeljske površine. Na posnetku je dobro vidna tudi ukrivljenost zemeljske površine. Na eni sliki posnete iz rakete »Viking« je bilo posnetih 700.000

na slika je sestavljena iz 310-tih posameznih posnetkov. V levem delu slike je točno za spoznati velikanski vrtničasti vihar.

Že nekaj časa pred izstrelitvijo te rakete so izstrelili podobno raketo, ki so jo imenovali »Viking«, v višino 252.800 me-

kvadratnih kilometrov zemeljske površine, na kateri je bil viden večji del držav Teksasa in Meksiko v Združenih državah Amerike. Iste države vidimo tudi na gornji sliki, vendar je tu zajeta neprimer- no večja površina zemlje, ker je sestavljena iz več posnetkov.

Konjska sila v tehniki

Konj, ki dvigne v sekundi 75 kilogramov 1 meter visoko, uporabi silo 1 KS. Tehnika je sprejela to »konjsko silo« za mero sile. Čeprav je storitev konja manjša kot pa storitev motorja ene konjske sile, je vendarle zanimivo primerjati ti dve storitvi.

Če bi hoteli prikazati storitev sodobne lokomotive, ki vleče brzovlak, bi morali vpreči 2000 konj. Lokomotiva z Dieslovim motorjem, ki vleče brzovlak na progi Los Angeles — Chicago, pa ima 6000

KS. Motorji velike potniške ladje »Queen Mary« ustrezajo sili 160.000 konj. Koloradska elektrarna bi potrebovala za obratovanje njenih turbin za nekaj časa nič manj kot milijon konj. Če bi postavili milijon konj v dve vrsti, bi stali zadnji v Salzburgu, prvi pa v Hamburgu.

Na svetu je po zadnjih cenitvah kakih 100 milijonov konj. Če bi jih postavili drugega za drugim, bi segala ta vrsta sedem in pol krat okoli zemlje.

in se zaziral proti domačiji, ves obupan — na kraljevo, ko sem prišel prvič med ljudi, pa sem se do mrtvega napil. Cmeril sem se nekaj pred krčmarico. Kaj hušnega si nisem mogel zmisлити. Bilo me je strahotno sram, ko sem se streznil. Sklenil sem, da pridem na čisto z njo. Naj stori, kar namerava storiti — otroka z mano ne bo imela! To sem si vbil v glavo; ponoči — Tunika je že zdavnaj odšla spat — sem jo povprašal.

»Ali kdo kaj ve?«
Bila je tema, zato je nisem videl, čutil pa sem, kako je vse zaplalo po njej, ko je odrezavo povedala:

»Kaj? — če ne vedo, bodo zvedeli...«
In zatem, čez čas, ko nisem nič rekel, ker mi je sapo vzelo, se je znova oglasila:
»Svetu se ne da nič prikriti...« — in zatem »Dragi Južek!«

Toliko, da se ni še zasmejala! Ko da bi jo vse prav malo skrbelo.

Dolgo sem molčal, tudi ona ni nič več rekla. Potem sem jo povprašal:

»Ali ga moraš imeti — otroka?«

»Misliš, da bom zdaj otroka odpravljala?« me je začudeno povprašala; zatem pa je povedala, ko da bi jo podučil far v spovednici: »Jezus, pa tudi greh bi bil...!«

Lahko, da bi bil greh. Samo, kako mi je mogla zdaj ona pridigati o njem? Prav ona! Toda nisem mogel ničesar storiti, samo zasovražil sem jo lahko — in tako je potem tudi bilo. Odmaknil sem se od nje

bilo to jutro samo še huje in huje in samo še teže... Vračali so se spomini, vse do prvega otroškega strahu na njivi, groza, ki me je ko mōra pregnala v sanjah, vsa šolarska leta... in me je zdaj, po tem oranju, viš, začela znova preganjati in mučiti...

Bil je čas, ko so mi oblekli prve hlače. Prekopicnil sem se v brazdo, znenada pa sem zagledal junce. Prihajali so po brazdi, proti meni, počasi, ko da se jim ne bi nikamor mudilo — a prihajali so. Kobacal sem se iz brazde, toda vse pod mano, pod prsti na rokah in pod nogami, se je melo, da se nisem mogel nikamor izkibacati. Junci pa so prihajali bliže in bliže. Zaziral sem se v priklanjajoči se črni glavi, ki sta se pomikali proti meni, počasi, vendar zanesljivo in neizprosno; z glavama vred so se pomikali proti meni rogovi, ko da bi bili nasajeni na črno živalsko gmo-to... Prednje noge so stopale ko stope, parklji so se s silo opirali v zemljo. Nisem in nisem se mogel izkibacati... Hotel sem zakričati, odprl sem usta, toda vzelo mi je glas, nikakšne moči ni bilo več v meni, ne v grlu in ne v nogah. Znašel sem se na vseh štirih in začel kobacati po brazdi. Nič ni pomagalo, ničesar več nisem zmoget, nikamor več nisem prišel izpred juncev. Zaslišal sem poškrpavanje jarma za sabo, sopenje živali, poškrpavanje parkljev po brazdi; glasneje in glasneje, dokler nisem mogel ničesar več, ter

Ivan Potrč:

30

NA KMETIH

»Ja, ja!« je prikimala Toplečka hčeri, tisti pa, ki mu je ves čas nekaj pravila, sem bil jaz.

»Globoko boš moral rezati... Pa ozke ogone bo treba delati... V grabi je rado mokro... Jezus, da ne morem poleg!«

Ne vem, kaj mi je bilo bolj odveč, njeno prigovarjanje, težko sem ga prenašal, ali njen trehuh, ki ji je zdaj že vidoma kipel. Oddahnil sem si, ko sva s Tuniko zapregla in sem pognal živino... — da je ni bilo treba več tako blizu prenašati, da mi ni bilo treba več pomomljivati, ko nisem vedel, kako naj ji odgovorjam pred Tuniko. Ali s ti, česar skoraj nisem mogel pred dekletom, ali z vi, kar pa me je bilo sram zavoljo Toplečke same. Ves strah in spoštovanje, ki sem ga včasih imel do starejših, do žensk, vse je šlo že zdavnaj po vodi. Rezala sva brazde, Tunika je gonila, in bil sem ves nesrečen — nesrečen zavoljo sebe in jezen — jezen nanjo. Ko mi je tisto prvič povedala, mi je besede pobralo. Nekaj dni nisem vedel, kaj naj storim; hodil sem ko mesečen okoli hrama

Kje stoji?

Dr. Tischler nam v včerajšnjem »Našem tedniku-Kroniki« pojasnjuje na naše vprašanje, kje stoji.

Naše vprašanje »Kje stoji« se je nanašalo na pisanje koroških nemških šovinističnih listov, ki so polni hvalospevov na dr. Tischlerja, češ, da odklanja pretirani osnutki ZSO in se absolutno distancira od slovenskih »šovinistov«, ki smo po pisanju omenjenih listov baje koroški Slovenci, združeni v ZSO. Ker so se sklicevali pri tem prav na dr. Tischlerjev uvodnik v Tedniku, smo vprašali, kje stoji.

Odgovor je dal zdaj v Tedniku in ga razumemo. Je pač tak, kakršnega smo pričakovali. V redu le niso laži! Laž pa je, da bi bil g. prof. pri razgovoru na prezidiju deželnega sodišča dr. Francija Zwitterja prosil, da on kot jurist najprej pojasni stališče. To namreč sploh ni bilo potrebno, ker je namestnik predsednika deželnega sodišča g. dr. Berger, ki je v glavnem vodil razgovor, izrecno prosil, da naj koroški Slovenci podamo svoje stališče pismeno v teku 14 dni. Tam je dr. Franci Zwitter tudi izrecno povedal, da se koroški Slovenci ne moremo odpo-vedati jasnim pravicam, ki so nam zajamčene v državni pogodbi. V ostalem je g. predsednik deželnega sodišča dr. Schwendenwein po sinu-juristu dr. Tischlerja sklical razgovor sploh le zaradi pritožbe, ki jo je dr. Franci Zwitter naredil na prezidij deželnega sodišča in v kateri je jasno že v naprej povedal stališče koroških Slovencev, združenih v ZSO.

Dr. Tischler pa do danes še ni sporočil deželnemu sodišču svojega stališča, čeprav je dobil tozadevni pomožni material celo od jurista iz Dunaja, medtem ko je dr. Franci Zwitter še naknadno bil na prezidiju deželnega sodišča, da je sporočil stališče ZSO, ki so ga pa na prezidiju po izjavi g. namestnika dr. Bergerja vzeli na znanje tudi že iz osnutka ZSO.

Drži pa, da je dr. Franci Zwitter na deželni vladi prosil g. prof. dr. Tischlerja,

da naj pove najprej svoje mnenje on in da se je potem tudi pridružil temu mnenju. To pa zaradi tega, ker prej ni mogel zvedeti za tozadevno stališče dr. Tischlerja, čeprav ga je pred razgovorom z g. deželnim glavarjem vprašal za njegovo gledanje. Odgovoril mu je le z miganjem ramen.

Da pa ne bi že pri prvem razgovoru z oblastmi prišla do izraza neenotnost koroških Slovencev v tako načelnih vprašanjih, kakor je šolstvo, se dr. Franci Zwitter tudi ni dotaknil različnega gledanja ZSO, ki ni bilo izrecno v debati. Dr. Franci Zwitter pa je to tudi povedal dr. Tischlerju takoj po razgovoru in še posebej njegovim najožjim sodelavcem z izrecnim opozorilom, da je to bilo zadnjikrat, če dr. Tischler hoče še vedno nadaljevati s svojim slepomišljenjem tudi njegovega lastnega kroga, ki izjavlja, da o takih razgovorih nikdar ni poučen.

Za to prizadevno gesto v prilog enotnosti koroških Slovencev se je g. dr. Tischler zahvalil na čudovito »olikan« način v zadnjem Tedniku in s tem pač jasno odgovoril na naše vprašanje, kje stoji. Brez dvoma ne na strani tistih, ki so za enotnost! To pa so povedali tudi njegovi prijatelji v »Kleine Zeitung«, »Allgemeine Bauernzeitung« in VdU-jevsko glasilo »Kärntner Nachrichten«!

Iščemo

zvesto, pridno slovensko dekle s podeželja, ki je bila že zaposlena v boljših hišah. Starost 25 do 30 let. Bila naj bi ljubiteljica živali in naj bi rada delala tudi na vrtu. Dobra plača in urejen prosti čas.

Ponudbe na: E. Hager, Zürich-Affoltern, Villa Waldruhe, Hungerbergstr. 56, Schweiz.

Je zakonita pravica ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

vetnica pa je menila, da ima kvečjemu tožitelj pravico do odločanja o tem, v katerem jeziku bo obravnavanje, ne pa obtoženi, in da je treba obravnavati v nemščini že zaradi tega, ker je župnikova obtožnica sestavljena v nemškem jeziku. V imenu tožitelja se je izrekla proti slovenski obravnavi.

Tako še zaenkrat izgleda pri celovškem sodišču — kljub 7. členu državne pogodbe. Mar niso sodišča v prvi vrsti dolžna, da poznajo in si osvojijo državno zakonodajo in jo tudi v praksi izvajajo? Kaj pravi k temu prezidij deželnega sodišča sedaj, ko nima več — kot še pred nedavnim — izgovora, da državna pogodba še ni bila uradno objavljena? Zakaj še ni poskrbel za možnost njenega praktičnega izvajanja? In kaj pravi k temu, da smatra sodnik za šikano, kar je dejansko zakonita pravica?

Na finančnem uradu so bolj uvidevni

Te dni je bil Feliks Mak iz Sel na finančnem uradu v Celovcu, da bi uredil vprašanje otroške doklade, ki mu za otroka pripada. Ker je bil otrokov rojstni list izstavljen v slovenskem jeziku, ga poslušajoči uradnik ni hotel priznati in je zahteval overovljen nemški prevod, čeprav se je tov. Mak skliceval na določilo v členu 7. da je slovenščina sedaj uradni jezik. Na Makovo prošnjo smo posredovali pri predstoiniku finančnega urada, ki se je takoj prijazno oprustil zaradi zadržanja podrejenega uradnika. narkar je moral le-ta prevzeti slovenski rojstni list kot enakovreden dokument.

In nauk iz tega dogodka? Nekateri uradi se že zavedajo dolžnosti, ki jih jim nalaga državna pogodba. Treba je samo, da naše ljudstvo povsod odločno in vztrajno zahteva v zakonih zapisano pravico. Nič strahu, če se gotovi šovinistični krogi nad tem razburjajo. Kdor se namreč z načeli demokracije in enakopravnosti ne bo hotel sprijazniti, ga bo sodobni razvoj prehitel.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 17. september:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.45 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.35 Pozdrav nate — 15.20 Kulturno zrcalo tedna — 16.20 Kličemo mladino — 17.15 Glasba in zabava v soboto popoldne — 18.00 Domači zvoki — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 20.20 Srce polno glasbe.

Nedelja, 18. september:

6.20 Narodna glasba — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 11.30 Pozdrav iz dežele — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Iz starega napravi novo. Stare melodije v novi obliki — 19.00 Šport od nedelje — 19.45 Oddaja zveznega kanclerja — 21.00 Godba na pihala —

Ponedeljek, 19. september:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.45 Šolska oddaja — 11.00 Šolska oddaja: Ko je še moj oče v šolo hodil — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.55 Slovenska oddaja — 15.30 Znameniti solisti — 16.00 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Domači zvoki — 18.45 Slovenska oddaja.

Torek, 20. september:

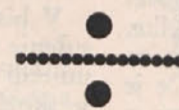
5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.45 Mali koncert — 11.00 Zakaj steno-grafija? — 11.20 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Naša oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.55 Slovenska oddaja — 15.30 Francoska glasba — 16.00 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.15 Domači zvoki — 18.30 Agrarno-politični razgledi.

Sreda, 21. september:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Iz sveta žene — 9.00 Pozdrav nate — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja: S šolsko oddajo skozi Avstrijo — 11.45 Oddaja za našo podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.55 Sloven-

Drava export-import Maribor

izvažaja jajca, perutnino vseh vrst in čreva

MARIBOR

Partizanska 6

telefon 30-61, telegram Drava-export Maribor

RADIO PROGRAM

ska oddaja — 14.25 Specielno za vas — 15.00 Šolska oddaja: Povesti iz Avstrije — 15.30 Zabavna glasba iz Italije — 15.45 Otroška ura — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja.

Četrtek, 22. september:

5.50 Oddaja za kmete — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Iz zgodovine naših mest — 10.45 Mali koncert — 11.45 Naša oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specielno za vas — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Znanje za vse: Gospodarstvo in tehnika — 18.00 Sami šlagerji — 18.15 Domači zvoki — 18.45 Kmetijska oddaja.

Petek, 23. september:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Za hišo in dom — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja: Zgodbe iz Avstrije — 11.45 Naša oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specielno za vas — 15.00 Šolska oddaja: Reportaže iz domačih industrijskih podjetij — 15.45 Otroška ura — 18.15 Sami šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 17. september:

6.35 Pred mikrofonom so štirje fantje in Vaški trio — 7.30 Gospodinjski nasveti — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 13.00 Kmetijski nasveti — 14.40 Hrvatska narodna glasba — 15.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.15 Z narodno pesmijo v prijeten delopust — 20.00 120 pisanih minut.

Nedelja, 18. september:

6.10 Vedre in poskočne melodije — 7.35 Priljubljene operetne arije — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Pisana vrsta slovenskih narodnih in domačih pesmi in napevov — 9.00 Otroška predstava — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Želeli ste — poslušajte! — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 19. september:

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 11.05 Radijska šola — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 „Vsi so prihajali“ (pisan spored slovenskih narodnih pesmi) — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.45 S pesmijo med borci in revolucionarji — 16.00 Zdravstveni nasveti — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 20. september:

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Zunanje-politični feljton — 18.30 Športni tednik — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 20.10 Francoski šansoni.

Sreda, 21. september:

7.10 Zabavna glasba — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.15 Igra tamburaški orkester — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Družinski pogovori — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

Četrtek, 22. september:

6.35 Za dobro voljo igrata Vaški kvintet in Češka godba — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.15 Z glasbo po svetu — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 Iz mladinske književnosti — 18.30 Radijska univerza — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 „Četrtek večer“ domačih pesmi in napevov.

Petek, 23. september:

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke, ki jih radi poslušate — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.45 Iz arhiva Slovenskega okteta — 16.00 Modni kotiček — 18.15 20 minut s Kmečko godbo in Vaškim kvintetom — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.